

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ПЕРСОНАЛЬНИЙ
СКЛАД
1990–2021

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

**ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД
(академіки, члени-кореспонденти,
почесні та іноземні члени)
1990–2021**

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

*Видання 3-тє,
перероблене та доповнене*

Київ
АГРАРНА НАУКА
2021

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН
30 вересня 2021 р. (протокол № 10)*

Н 35 **Національна академія аграрних наук України. Персональний склад (академіки, члени-кореспонденти, почесні та іноземні члени). 1990–2021:** біогр. довід.; уклад.: В. А. Вергунов, Л. М. Татарчук, С. В. Нижник, Х. М. Дмитрієва, Л. І. Лямець; відп. за вип. В. А. Вергунов; вступ. слово Я. М. Гадзала. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ : Аграрна наука, 2021. 1008 с.

National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine. Personal staff (academicians, corresponding members, honorary and foreign members). 1990–2021: biographical guide; compilers: V. A. Vergunov, L. M. Tatarchuk, S. V. Nyzhnyk, Kh. M. Dmytriieva, L. I. Liamets; responsible for the issue V. A. Vergunov; introductory word Ia. M. Gadzala. 3rd edition revised and supplemented. Kyiv: Agrarian Science, 2021. 1008 p.

ISBN 978-966-540-530-6

У біографічному довіднику подано основні відомості про життя, наукову і науково-організаційну діяльність академіків, членів-кореспондентів, почесних та іноземних членів Національної академії аграрних наук України, обраних у 1990–2021 рр. Додатки вміщують списки лауреатів Премії НААН «За видатні досягнення в аграрній науці» та інші довідкові матеріали.

Розрахований на науковців, викладачів, керівників та організаторів науки, а також істориків аграрної науки.

The biographical guide provides basic information about the life, scientific and scientific-organizational activities of academicians, corresponding members, and honorary and foreign members of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, elected in 1990–2021. The appendices contain lists of laureates of the NAAS Prize «For outstanding achievements in agricultural science» and other reference materials.

Designed for scientists, teachers, managers, and organizers of science, as well as historians of agricultural science.

УДК 63:001:061.12(477)(092)«1990/2021»
DOI 10.31073/978-966-540-530-6

ISBN 978-966-540-530-6

© Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, 2021
© Державне видавництво «Аграрна наука» НААН, 2021

ВСТУПНЕ СЛОВО

*Науку взагалі, аграрну – зокрема,
в усі часи рухали уперед
видатні її представники.*

М. В. Зубець

аціональна академія аграрних наук України (НААН) у різних статусах і під різними назвами існує з 1918 р. У травні 2018 р. відповідно до Постанови Верховної Ради України № 2287-VIII від 8 лютого 2018 р. «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2018 р.» на державному рівні було відзначено віковий ювілей у житті наймолодшої складової природознавства та культури нації – сільськогосподарської дослідної справи і 100-річчя її координуючого органу – Національної академії аграрних наук України. Вона пройшла складний шлях становлення, пошуку, реформування, неодноразово змінюючи назву, відомчу приналежність. І кожен етап – нова сходинка на шляху розвитку та вдосконалення: 1918–1927 рр. – Сільськогосподарський Науковий Комітет України; 1927–1930 рр. – Науково-консультаційна рада при Народному Комісаріаті земельних справ УСРР; 1931–1935 рр. – Всеукраїнська академія сільськогосподарських наук (ВУАСГН); 1945–1956 рр. – Відділ сільськогосподарських наук АН УРСР; 1956–1962 рр. – Українська академія сільськогосподарських наук (УАСГН); 1962–1969 рр. – Відділ сільськогосподарських наук АН УРСР; 1969–1990 рр. – Південне відділення Всесоюзної академії сільськогосподарських наук ім. В. І. Леніна (ПВ ВАСГНІЛ); 1990 р. – Українська академія аграрних наук (УААН); з 2010 р. – Національна академія аграрних наук України (НААН).

За роки свого становлення й розвитку Академія трансформувалася у високоавторитетний як у державі, так і за її межами інтелектуальний центр, стала провідним осередком, який забезпечує ефективну наукову підтримку аграрного сектору України, проводить фундаментальні наукові дослідження, розробляє на основі нових знань наукові продукти, що сприятимуть прискоренню суспільно-економічних перетворень, активізації процесів подальшого розвитку аграрної сфери, аграрної науки у становленні інноваційної моделі розвитку агропромислового сектору економіки, особливо в умовах євроінтеграційних процесів.

НААН – самоврядна наукова організація, координуючий центр з наукового забезпечення розвитку галузей АПК України.

Нині у структурі Академії 6 відділень, створених за галузевою ознакою: 1) землеробства, меліорації та механізації; 2) рослинництва; 3) зоотехнії; 4) ветеринарної медицини; 5) аграрної економіки і продовольства; 6) наукового забезпечення інноваційного розвитку. До її складу входять 10 національних наукових центрів, 33 інститути, 5 науково-дослідних станцій, 3 науково-дослідних центри, 170 підприємств, установ та організацій мережі НААН. Також Академії безпосередньо підпорядковано Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф. Е. Фальц-Фейна, Національну наукову сільськогосподарську бібліотеку НААН, Державне видавництво «Аграрна наука» НААН. Персональний склад НААН налічує: 113 академіків (дійсних членів), 117 членів-кореспондентів, 28 почесних і 42 іноземних члени Академії.

Наукове видання «Національна академія аграрних наук України. Персональний склад (академіки, члени-кореспонденти, почесні та іноземні члени). 1990–2021», укладене Національною науковою сільськогосподарською бібліотекою НААН, покликане, з одного боку, оприлюднити славетні історичні наукові здобутки НААН й когорти видатних вчених-аграріїв, а з іншого, – надихнути наукову спільноту України на те, щоб вона орієнтувалася на гідне місце у світовій аграрній науці, демонструвала свою енергію, ініціативу, активність, уміння своєчасно та якісно вирішувати наукові, виробничі і соціальні питання та втілювати їх у життя за сучасної глобалізації й інтеграції економіки. Саме ці аспекти мають стати неодмінною умовою зростання ефективності виробництва та життєвого рівня населення України в перспективі.

*Президент НААН,
академік НААН*

Я. М. Гадзало

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ: історична ретроспектива інституціонального функціонування

свідомлення перспектив подальшого інноваційного розвитку вітчизняної аграрної науки й освіти вимагає ґрунтовних історико-культурних знань, пов'язаних із недослідженими фактами, подіями, забутими іменами українських учених-аграріїв, а також науковими установами та їх координуючими об'єднаннями в галузі сільського господарства, головним з яких є Національна академія аграрних наук України (НААН).

Вперше на загальнодержавному рівні про створення науково-освітньої Академії хліборобства та лісівництва у Харкові М. А. Кухаренком було проголошено на 1-му Всеукраїнському агрономічно-економічному з'їзді 26 жовтня 1917 р. у Києві. Для цього зібранням було створено Український краєвий комітет по дослідній справі на чолі з С. Л. Франкфуртом. Перший «Статут» такого типу Академії наступного року розробив міністр земельних справ УНР М. М. Ковалевський у вигляді Київської сільсько-господарської академії. В часи Української Держави гетьмана П. Скоропадського із початком дискусій щодо створення Української академії наук (УАН) академік В. І. Вернадський у первісній організаційній структурі з чотирьох відділень запланував четверте – прикладного природознавства для розгляду земельних, водних і лісових ресурсів. Для цього у склад Комісії для вироблення законопроекту про заснування УАН був включений С. Л. Франкфурт. При остаточному затвердженні «Статуту» УАН 14 листопада 1918 р. від ідеї відмовилися включивши цей напрям як п'ятнадцятий до фізико-математичного відділення у вигляді «сільсько-господарська біологія». У цій ситуації на пропозицію В. І. Вернадського наказом № 162 по Міністерству земельних справ з 1 листопада 1918 р. створюється Сільськогосподарський вчений (з 1920 – науковий) Комітет України (СГНКУ). До 1 жовтня 1927 р. під керівництвом академіків:

В. І. Вернадського (листопад–грудень 1918), П. А. Тутковського (січень–червень 1919), С. Л. Франкфурта (липень 1919–жовтень 1921), професора С. Ф. Веселовського (листопад 1921–грудень 1923) у Києві, а з квітня 1924 в Харкові – В. І. Ковалевського (січень–травень 1924), М. М. Вольфа (червень 1924–січень 1926), професора О. Н. Соколовського (січень 1926–вересень 1927) СГНКУ фактично виконував функції сучасної Академії. Свою організаційну діяльність Комітет здійснював через Пленуми (загальні збори), обрану Президію та її Бюро. Структурно поділявся на секції (відділення), Комісії, Комітети та Бюро, що проводили дослідження на універсальних (краєвих, районних) та спеціалізованих дослідних станціях і полях. На Пленумі обирали дійсних членів і членів-кореспондентів. Серед 39 дійсних членів – В. І. Вернадський, В. І. Ковалевський, П. А. Тутковський, К. Д. Глінка, Є. П. Вотчал, О. О. Фортунатов, Д. М. Прянішніков та ін. Після встановлення 05.02.1919 р. в Києві радянської влади і створення при УАН у травні 1919 р. Комісії по вивченню природних багатств України, Народний комісаріат освіти (НКО) УСРР вперше ініціював приєднання СГВКУ до Академії. Згідно із заключенням другого відділу Надзвичайне спільне зібрання УАН від 26.07.1919 р. (протокол № 36) ідею не підтримало. Із черговим поверненням радянської влади до Києва на підставі звернення Президії СГВКУ від 16.12.1919 р., Надзвичайне спільне зібрання УАН 05.01.1920 р. (протокол № 42) створило Комісію з представництв II та III відділів під головуванням академіка Р. М. Орженцького по приєднанню Комітету до Академії. Вже 01.02.1920 р. Комісія концептуально ухвалила розроблений від імені СГВКУ М. П. Флоровим, В. В. Огієвським та О. А. Янатою новий «Статут» у пристосуванні до Академії наук. Загальні збори УАН від 08.03.1920 р. (протокол № 47) прийняли доопрацьований II відділом «Статут» СГНКУ як автономної організаційної одиниці Академії. Із вступом до Києва 06.05.1920 р. польських та українських частин, згідно з клопотанням Міністерства земельних справ, Надзвичайне спільне зібрання УАН 24.05.1920 р. (протокол № 55) погодило повернення СГНКУ до лона головного аграрного відомства, як виявилось, на весь період свого існування. Із створення Інституту популяризації новітніх установ сільськогосподарського знання ім. В. Огієвського (директор – К. І. Осмак) розпочалася перша хвиля інституалізації української аграрної науки. До 1925 р. функціонують інститути: Сільськогосподарський синоптично-кон'юнктурний (директор С. Ф. Веселовський), експериментального ґрунтознавства (Г. Г. Махов), сільськогосподарської хімії (О. І. Душечкін), селекції (В. В. Колкунов) та насіннізнавства (О. А. Яната). Серед найбільших здобутків СГНКУ слід виділити створення першої карти ґрунтів України в 25-верстовому вимірі, заснування розгалуженої мережі метеостанцій (близько 100) для складання синоптичної карти погоди Європи й УСРР, розроблення економічно обґрунтова-

ної методики проведення сільськогосподарської районізації УСРР, укладання першої ботаніко-географічної карти УСРР, видання перших підручників державною мовою «Грунтознавство», «Сільськогосподарська ботаніка» та галузевих номенклатурних довідників. Після ліквідації Комітету 01.10.1927 р. за націоналістичні прояви координацію галузевого дослідництва згідно з постановою РНК УСРР № 63/542 від 29.12.1927 р. здійснювала Науково-Консультаційна Рада (НКР) при Колегії Наркомзему УСРР. До первісного складу НКР згідно з поданням НКЗС УСРР, РНК УСРР погодило 47 осіб за 15 напрямками галузевого дослідництва. Серед них: П. А. Тутковський, О. Н. Соколовський, Г. Г. Махов, А. О. Сапегін, М. І. Вавилов, М. Ф. Іванов, Г. М. Висоцький, О. В. Палладін, В. Ф. Семиренко, С. В. Оппоків, Б. М. Рожественський та ін. У подальшому нових членів обирали на сесіях (загальних зборах). Серед них: О. І. Душечкін, В. Г. Ротмістров, В. І. Сазанов, І. Г. Александров, Д. К. Педасєв, І. О. Широких, М. О. Єгоров та ін. Разом із О. В. Леонтовичем, Д. К. Третьяковим, М. Г. Холодним, К. Д. Глінкою троє з них, а саме: М. І. Вавилов, О. Н. Соколовський та А. О. Сапегін 29.06.1929 р. обрані до числа дійсних членів (академіків) Всеукраїнської академії наук (ВУАН) за напрямом «сільськогосподарські науки» серед 17 претендентів. Першим тимчасовим головою НКР став Б. А. Паншин, а потім з виконанням функцій керівника виконавчого органу у вигляді Бюро – наркомземи УСРР спочатку академік ВУАН О. Г. Шліхтер, а потім – М. Н. Демченко. Свою діяльність НКР здійснювала через так звані проблемні Комісії. На виконання положень постанови РНК УСРР № 11/64 від 03.10.1930 р. замість НКР при Колегії НКЗС УСРР створюється – Наукова Рада (НР) на чолі з наркомземсправ М. Н. Демченком. Саме НКР та НР сприяли запровадженню остаточної інституалізації галузевого дослідництва та його академізації. Вперше таке відбулося 22 травня 1931 р. згідно з постановою № 154 РНК УСРР «Про організацію Всеукраїнської академії сільськогосподарських наук» (ВУАСГН). Додатком до постанови РНК УСРР з 12.05.1931 р. (протокол № 15/707) її першим президентом було призначено академіка ВУАН О. Н. Соколовського, а віце-президентами професорів: А. М. Сліпанського, Т. Г. Білаша та П. І. Потапова. Президія Академії була розташована в м. Харків. У системі ВУАСГН працювало 1132 науковці і навчалось 448 аспірантів. До здобутків ВУАСГН належить зведений проблемно-тематичний план розвитку сільськогосподарської науки в УСРР на 1932 р., що складався із 24 завдань за 100 головними науково-дослідними темами, які виконували 53 дослідні установи (7 інститутів союзного та 13 всеукраїнського значення, 25 зональних станцій, 4 заповідники, Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека (ЦНСГБ) та лабораторія хімізації при Президії). Документ став першим такого типу в історії вітчизняної сільськогосподарської науки. Найвагоміші науково-дослідні роботи – вапнування ґрунтів та їх агроінвентаризація, обстеження 35

бурякових машинно-тракторних станцій (МТС). ВУАСГН звинуватили у протягуванні націоналістичних ідей. Згідно з наказом Народного комісаріату земельних справ УСРР (НКЗС) від 31 березня 1935 р. № 167 було прийнято рішення ліквідувати Академію. Незважаючи на нетривалий період існування, Академія заклала науково-організаційні та концептуальні засади сучасної НААН. Через шість років після створення Всесоюзної академії сільськогосподарських наук ім. В. І. Леніна (ВАСГНІЛ) на чолі з М. І. Вавиловим, а саме 04.06.1935 р. постановою РНК СРСР № 1115 призначено її перші 51 дійсний член. Серед них, 24 особи у творчих здобутках мали відношення до України, а саме: О. П. Бондаренко, Г. М. Висоцький, А. І. Гайстор, Б. М. Завадовський, М. М. Завадовський, М. Ф. Іванов, О. К. Кедров-Зіхман, Т. Д. Лисенко, Є. В. Оппоков, Б. М. Рожественський, В. Г. Ротмістров, О. Н. Соколовський та ін. Відповідно до постанови РНК УСРР від 29.09.1935 р. «Про стан та завдання науково-дослідної роботи в сільському господарстві» для забезпечення науково-методичного керівництва діяльністю галузевих експериментальних установ знову створено Наукову Раду (НР). Згідно з рішенням РНК УСРР від 21.04.1936 р. її очолив наркомзем УСРР Л. Л. Паперний. До її складу увійшла 81 особа, серед яких академіки: Т. Д. Лисенко, О. Н. Соколовський, Б. М. Рожественський та ін. Свою діяльність НР проводила сполучено через створений 29.09.1935 р. НКЗС УСРР сектор наукових установ на чолі з П. К. Дрозденком через прийняття остаточних рішень Колегією відомства. Організаційна робота 165 галузевих дослідницьких установ здійснювалася триступенево: науково-дослідний інститут (19); дослідна станція (47); опорний пункт (99). Якщо перша половина 30-х років XX ст. у питаннях дослідництва пройшла передусім під знаком агрогрунтознавства, то друга – механізації сільського господарства. Науковці УкрНДІ механізації сільського господарства створили серію тракторів, корпуси швидкісних плугів і сівалок, комбайни для збирання проса, кукурудзи та ін. культур, соломо-половокопичників для комбайнів, пристрій для збирання полеглих хлібів, машину для збирання бавовника, нові типи вітродвигунів та бурякокопичників, тракторний культиватор-пароочисник, а також нові методи ремонту сільськогосподарських машин. Тим самим технічно посиливши існуючу агротехніку вирощування польових культур та рівень їх продуктивності.

На звернення провідних учених-аграріїв, постановою РНК УСРР № 170 від 13.02.1941 р. під керівництвом М. О. Ольшанського у м. Києві розпочинає свою діяльність Українська філія ВАСГНІЛ. До початку німецько-радянської війни її загальна мережа складалася з 10 науково-дослідних інститутів, ЦНСГБ, 28 дослідних станцій, 16 дослідних полів та 42 опорних пунктів, що фінансувалися по лінії НКЗ УСРР.

У роки німецько-радянської війни переважна частина галузевих науково-дослідних інститутів та станцій була евакуйована до середньо-

азіатських республік, де вони співпрацювали з місцевими Академіями наук і переміщеною АН УРСР. Окупаційна німецька влада практично відновила діяльність більшості довоєнних інституцій для військових потреб під егідою Центру сільськогосподарських досліджень Рейхс-комісаріату «Україна» на чолі з професором О. Зоммером. Окремі з них співпрацюють з УАН (жовтень 1941–січень 1942). Всі вони з 13.10.1942 р. увійшли до Крайового відомства з питань сільськогосподарських наук та навчання, а після його реорганізації з 25.08.1943 р. – Крайового дослідницького центру в Києві з Херсонською філією. Свою організаційну підпорядкованість мали галузеві науково-дослідні інститути в Харкові через Комітет науково-дослідних інститутів на чолі з професором Л. П. Крамаренком (1881–1960), а також Харківську науково-технічну управу. Серед найвагоміших робіт періоду німецької окупації функціонуючих науково-дослідних установ – створення карти ерозійності ґрунтів України, підготовленої під керівництвом професора Г. Г. Махова у 1943 р. співробітниками Крайового інституту ґрунтознавства, живлення рослин та рільництва у м. Києві. Серед інших його здобутків на благо подальшого розвитку галузевого дослідництва в Україні також створення кольорової карти її ґрунтів у масштабі 1:750000 з описом їх походження, фізичних властивостей, хімічного складу та родючості із вказівкою на можливі заходи для підвищення їх продуктивності. Її першоосновою стала схематична чорно-біла карта ґрунтів у масштабі 1:2000000, підготовлена ще до війни співробітниками Українського НДІ соціалістичного землеробства. Перша з них була згодом надрукована окупантами з поясненнями до неї у журналі «Німецький фермер в Україні» (15 квітня 1943 р. № 8) і отримала велику золоту медаль на міжнародній виставці в Чехословаччині у 1944 р.

Практично все цінне майно діючих при окупантах українських сільськогосподарських дослідних інституцій було вивезено. Після звільнення від них постановою № 495 РНК УРСР від 15.05.1944 р. ревакуйовано галузеві дослідні установи до місць їх попереднього розташування.

Постановою РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 20.10.1945 р. галузева наука вперше офіційно структурно репрезентується в складі Академії наук (АН) УРСР у вигляді – Відділу сільськогосподарських наук. До його складу входило 14 академіків (П. А. Власюк, Л. К. Гребень, М. М. Гришко, О. І. Душечкін, Б. Л. Ісаченко, М. М. Кулешов, Т. Д. Лисенко, П. С. Погребняк, І. М. Поляков, А. О. Сапегін, О. Н. Соколовський, В. Я. Юр'єв, П. В. Поспелов, П. О. Свириденко) та 17 членів-кореспондентів (М. О. Тюленєв, В. Ф. Старченко, П. О. Свириденко, Л. Й. Рубенчик, А. В. Ролл, М. Г. Попов, А. С. Модилевський, Ф. Т. Мацков, Є. М. Зверозобиб-Зубовський, П. М. Василенко та ін.). Головним завданням Відділу було керування всебічним і повним вирішенням теоретичних питань, пов'язаних з підвищенням родючості ґрунтів, створення нових

більш урожайних культур, розробки ефективних систем живлення рослин, а також вирішення завдань сільськогосподарського машинобудування і тракторобудування. Упродовж 1945–1948 рр. Відділ очолює академік М. М. Гришко, а після IV серпневої сесії ВАСГНІЛ 1948 р. та розширеного засідання Президії АН УРСР від 4–6.10.1948 р. до грудня 1956 р. – академік П. А. Власюк.

Відповідно до постанови Ради Міністрів (РМ) УРСР № 1566 від 30 грудня 1956 р. була створена науково-освітня Українська академія сільськогосподарських наук (УАСГН), яка підпорядковувалася Міністерству сільського господарства (МСГ) УРСР і розташовувалась у м. Києві. Її президентом відкритим голосуванням обрали академіка АН УРСР П. А. Власюка, а віце-президентами: І. Ф. Бузанова, П. Д. Пшеничного В. С. Крамарова. Перших 14 академіків (В. Я. Юр'єв, М. М. Кулешов, Л. К. Гребень, П. М. Василенко, Ф. К. Кириченко, Б. П. Соколов О. В. Квасницький та ін.) та 8 членів-кореспондентів УАСГН призначено РМ УРСР за рекомендацією МСГ УРСР, а перші вибори 9 дійсних і 15 членів-кореспондентів Академії відбулися згідно з постановою Уряду та наказу № 321 по УАСГН 28.07.1959 р. За час існування УАСГН функціонувало 87 установ, у тому числі 17 НДІ, 21 ОСГДС і 5 спеціалізованих ДС. Серед найбільш вагомих результатів – обстеження ґрунтів УРСР протягом 1957–1960 рр. на площі 13,1 млн га та складання ґрунтових карт і рекомендацій для 8716 колгоспів і 138 радгоспів. Незважаючи на реальні успіхи не тільки в питаннях якнайшвидшого запровадження усього новітнього у виробництво, а й проведення низки фундаментальних теоретичних розробок вченими і освітянами УАСГН, вона в черговий раз стає заручником нових політичних реалій і як наслідок, постановою ЦК КПУ і РМ УРСР № 487 від 4 травня 1962 р. її ліквідують. За період свого нетривалого функціонування УАСГН забезпечила комплексне виконання експериментальних робіт науково-дослідними установами від розробки до її завершення та впровадження отриманих результатів у виробництво за допомогою дієвих механізмів координації між інститутами і станціями системи УАСГН, а також АН УРСР, АН СРСР та ВАСГНІЛ.

Спеціальною Постановою ЦК КПУ і РМ УРСР від 2.08.1962 р. було затверджено «Положення про відділ сільськогосподарських наук АН УРСР», на який покладалася розробка теоретичних основ у важливих галузях сільського господарства та координація разом із Міністерством сільського господарства УРСР спеціальних досліджень, що проводилися сільськогосподарськими дослідними установами та вузами республіки. Мова, насамперед, йшла про 32 інститути, філіали, дослідні станції, опорні пункти та дослідні господарства, де працювало 13 224 особи, з яких 817 були науковцями. У зв'язку із Постановою ЦК КПУ і РМ УРСР № 643 від 28.05.1963 р. «Про заходи з поліпшення діяльності Академії наук УРСР», що визначала пріоритетними напрямками в її роботі при-

родничі та суспільні дисципліни, відділ сільськогосподарських наук в її структурі ліквідується.

Для покращення координації галузевих наукових досліджень і методичного керівництва в Києві в кінці 1969 р. створено Південне відділення Всесоюзної академії сільськогосподарських наук ім. В. І. Леніна (ПВ ВАСГНІЛ). Рішенням Президії ВАСГНІЛ було призначено організаційне бюро по його створенню у складі В. Ф. Пересипкіна (голова), Й. А. Даниленка, П. О. Дмитренка, В. Ф. Зубенка, І. І. Лукінова, М. Ф. Лупашку, І. І. Мартиненка, П. С. Пастернака, В. М. Ремесла, З. С. Скородинського. За період існування ПВ ВАСГНІЛ особовий склад його Президії, як й інших структурних складових, змінювався. Зокрема, головами Президії у різні роки були: М. В. Кузьменко (1972–1979), Г. О. Богданов (1979–1987) і О. О. Созінов (1987–1990). Постановами РМ СРСР № 945 від 12 грудня 1969 р. та РМ УРСР № 1 від 5 січня 1970 р. визначалося, що це відділення є науково-методичним центром з управління науковими дослідженнями в галузі сільського господарства в Українській і Молдавській РСР. З метою усунення відомчих бар'єрів між науково-дослідними установами аграрного профілю, створення умов для технологічного завершення наукових розробок, комплексного підходу до наукового забезпечення всіх галузей АПК Постановою РМ УРСР № 279 від 22 вересня 1990 р. було засновано Українську академію аграрних наук (УААН) на чолі з академіком О. О. Созіновим як науково-методичний і координаційний центр розв'язання аграрних проблем в Україні. Указом Президента України № 8/2010 від 6 січня 2010 р. УААН отримувє статус національної. З 1996 по 2011 р. президентом Академії обирався академік М. В. Зубець, у 2011–2012 рр. – академік М. Д. Безуглий, а у 2013–2014 рр. – академік В. Ф. Петриченко. Від 8 серпня 2014 р. Національну академію аграрних наук України очолює академік НААН Я. М. Гадзало.

НААН є самоврядною державною науковою організацією, яка самостійно визначає тематику досліджень, свою структуру, вирішує науково-організаційні, господарські, кадрові питання, здійснює міжнародні наукові зв'язки.

Основними завданнями Академії згідно з її «Статутом» є наукове забезпечення розвитку галузі вітчизняного агропромислового комплексу, що включає: 1) координацію досліджень і методичне керівництво науковою діяльністю наукових установ, навчальних закладів вищої освіти 3- і 4-го рівнів акредитації, проектно-конструкторських та інших організацій, діяльність яких пов'язана з розв'язанням проблем агропромислового виробництва; 2) організацію проведення і координацію фундаментальних та прикладних наук, досліджень, спрямованих на розв'язання проблем у галузі сільського господарства; 3) пошук і впровадження більш досконалих форм, методів та засобів проведення наукової роботи; 4) підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації; 5) проведення аналізу

та прогнозування напрямів науково-технічного прогресу в агропромисловому комплексі; 6) забезпечення правової охорони результатів наукових досліджень, конкурентоспроможності продукції наукових установ, що перебувають у віданні Академії; 7) сприяння інтеграції вчених у світове наукове співтовариство; 8) методичне забезпечення впровадження досягнень науки, техніки і передового досвіду у виробництво; 9) розроблення науково-технічної інноваційної моделі розвитку аграрної науки; 10) надання інформаційних послуг суб'єктам агропромислового виробництва незалежно від форми власності; 11) виробництво елітного насіння та насіння вищих репродукцій, садивного матеріалу сільсько-господарських культур, племінної продукції; 12) збереження генотипів сільськогосподарських рослин і тварин, колекцій штамів корисних і патогенних мікроорганізмів.

Академія також виконує замовлення органів державної влади на визначення засад державно-наукової і науково-технічної політики в агропромисловому комплексі та проведення наукової експертизи проєктів державних рішень і програм, формує галузеві наукові та науково-технічні програми з питань розвитку агропромислового комплексу, сприяє розвитку інноваційної діяльності та міжнародному науковому співробітництву, підготовці наукових кадрів.

Упродовж 1990–2021 рр. до персонального складу Академії обрано 176 дійсних членів (академіків), 168 членів-кореспондентів, 40 почесних та 46 іноземних членів.

Загальна чисельність працюючих у мережі НААН становить 6368 осіб, з них 3194 наукових працівники, у тому числі 398 докторів і 1395 кандидатів наук. Упродовж 2019–2020 рр. захищено 148 кандидатських та 46 докторських дисертацій.

Основними джерелами фінансування наукової діяльності Академії є державний бюджет України та надходження за госпрозрахунковими договорами. Бюджетні кошти розподіляються за результатами конкурсу наукових проєктів із виконання національних, державних, регіональних та галузевих науково-технічних програм.

У складі НААН є наукові установи, які мають важливе наукове, історичне й міжнародне значення. Це – Нікітський ботанічний сад та Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф. Е. Фальц-Фейна. Низці наукових установ НААН надано статус національних наукових центрів. Серед них: Селекційно-генетичний інститут, Інститут тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова «Асканія-Нова», Інститут механізації та електрифікації сільського господарства, Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського та ін. До унікальних наукових об'єктів, що становлять національне надбання, зараховано Національний центр генетичних ресурсів рослин України, Банк генетичних ресурсів тварин, Банк штамів мікроорганізмів для ветеринарної медицини, Колекцію штамів

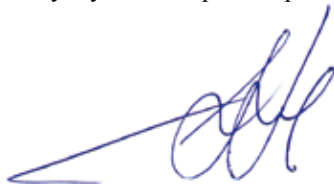

промислово-цінних мікроорганізмів для виноградарства і виноробства та Колекцію видань XIX ст. сільськогосподарської тематики.

Академія здійснює науково-технічне співробітництво з науковими установами й організаціями 53-х країн світу.

Пройшовши непростий шлях становлення й розвитку як координуючий орган з наукового забезпечення розвитку галузей АПК України, НААН зарекомендувала себе високоавторитетним інтелектуальним центром, що забезпечує ефективну наукову підтримку провідного сектору економіки держави – сільського господарства. Новітні досягнення вітчизняних вчених-аграріїв слугують передусім розв'язанню актуальних проблем сьогодення галузі, сприяють втіленню у життя найсучасніших досягнень науки і техніки, підвищенню рівня ефективності роботи вітчизняного агропромислового комплексу в умовах євроінтеграційних трансформацій.

*Директор ННСГБ НААН,
академік НААН*

В. А. Вергунов

ЗМІСТ

Вступне слово (Я. М. Гадзало)	3
Національна академія аграрних наук України: історична ретроспектива інституціонального функціонування (В. А. Вергунов)	5

Розділ 1

АКАДЕМІКИ Національної академії аграрних наук України

Адамчук В. В.	15	Гриник І. В.	99
Андрійчук В. Г.	17	Грициняк І. І.	101
Артеменко М. М.	19	Гудков І. М.	103
Бабич А. О.	21	Гуков Я. С.	105
Балюк С. А.	23	Гулий І. С.	107
Балян А. В.	25	Даниленко А. С.	109
Барабаш О. Ю.	27	Дем'яненко М. Я.	111
Бащенко М. І.	30	Дженєєв С. Ю.	113
Безуглий М. Д.	33	Дзюбецький Б. В.	115
Богданов Г. О.	35	Долгушин Д. О.	117
Бойко А. Л.	37	Дребот О. І.	119
Борзих О. І.	40	Дроник Г. В.	121
Борщевський П. П.	42	Єгоров Б. В.	123
Булгаков В. М.	44	Єжов В. М.	126
Булігін С. Ю.	48	Єресько Г. О.	128
Буркат В. П.	50	Жук В. М.	130
Бусол В. О.	53	Жукорський О. М.	132
Василенко П. М.	55	Завірюха А. І.	134
Величко В. А.	57	Заїка П. М.	136
Вергунов В. А.	59	Заришняк А. С.	138
Власенко В. М.	64	Зубенко В. Ф.	141
Власов В. В.	66	Зубець М. В.	143
Влізло В. В.	69	Ібатуллін І. І.	146
Вожегова Р. А.	71	Ібатуллін Ш. І.	148
Волкогон В. В.	74	Івашенко О. О.	150
Гаврилук М. М.	77	Каленська С. М.	152
Гадзало Я. М.	79	Калетнік Г. М.	155
Гайдуцький П. І.	81	Камінський В. Ф.	158
Герасименко В. Г.	83	Кваша С. М.	160
Гладій М. В.	85	Кирик М. М.	163
Голік В. С.	88	Кириченко В. В.	166
Головко А. М.	90	Кисіль В. І.	168
Головко В. О.	93	Коваленко В. Ф.	170
Горова Т. К.	95	Коваленко П. І.	173
Городній М. М.	97	Ковтун С. І.	175

Козир В. С.	177	Прістер Б. С.	296
Кондратенко П. В.	179	Пугачов М. І.	298
Кошомбас І. Я.	181	Рибалко В. П.	300
Кравчук В. І.	184	Рижук С. М.	302
Кравців Р. Й.	187	Роїк М. В.	305
Кравченко В. А.	190	Романенко В. П.	307
Красніков Г. А.	192	Ромашенко М. І.	310
Кропивко М. Ф.	194	Рубленко М. В.	313
Круть В. М.	197	Рябоконь В. П.	315
Кучко А. А.	199	Саблук П. Т.	318
Лавриненко Ю. О.	201	Савченко Ю. І.	320
Лагоднюк П. З.	203	Сайко В. Ф.	322
Лади́ка В. І.	205	Сахацький М. І.	325
Лебідь Є. М.	207	Седіло Г. М.	327
Левченко В. І.	209	Сиволап Ю. М.	330
Литвиненко М. А.	211	Сидорчук О. В.	332
Лифенко С. П.	213	Ситник В. П.	334
Лінник М. К.	215	Сичевський М. П.	336
Лінчевський А. А.	217	Січняк Л. К.	338
Лісовий М. П.	220	Снітинський В. В.	340
Лузан Ю. Я.	223	Созінов О. О.	342
Луканін О. С.	225	Сташук В. А.	345
Лукінов І. І.	228	Стегній Б. Т.	347
Лупенко Ю. О.	231	Стельмах А. Ф.	349
Мазур Г. А.	233	Супіханов Б. К.	351
Мазуркевич А. Й.	235	Тараріко О. Г.	353
Малинін О. О.	238	Татаріко Ю. О.	355
Малік М. Й.	240	Терещенко В. К.	357
Мартиненко І. І.	243	Тіщенко Л. М.	359
Масюк М. Т.	245	Трегобчук В. М.	361
Медведев В. В.	247	Тринько Р. І.	363
Мельник Ю. Ф.	249	Трішин О. К.	365
Мельничук Д. О.	251	Ушкалов В. О.	367
Мельничук М. Д.	254	Ушкаренко В. О.	370
Мельничук С. Д.	256	Федоренко В. П.	372
Месель-Веселяк В. Я.	258	Фукс П. П.	374
Мусієнко М. М.	261	Фурдичко О. І.	376
Нагорний М. Н.	264	Хареба В. В.	379
Новаковський Л. Я.	266	Хвесик М. А.	382
Носко Б. С.	269	Хмельницький Г. О.	384
Омельяненко А. О.	271	Хоменко І. І.	386
Осташко Ф. І.	273	Цвіліховський М. І.	388
Палфій Ф. Ю.	275	Циков В. С.	391
Панасюк Б. Я.	277	Черенков А. В.	393
Пасхавер Б. Й.	280	Черновол М. І.	395
Патика В. П.	282	Шебанін В. С.	397
Патлай І. М.	284	Шевченко А. М.	400
Пелих В. Г.	286	Шепа В. В.	402
Пересипкін В. Ф.	288	Шпичак О. М.	404
Петриченко В. Ф.	290	Юрчишин В. В.	408
Погорілий Л. В.	292	Янчевський В. К.	410
Польовий В. М.	294	Ящик А. В.	412

Розділ 2

ЧЛЕНИ-КОРЕСПОНДЕНТИ Національної академії аграрних наук України

Амбросов В. Я.	416	Кириленко І. Г.	522
Андрієнко М. В.	418	Кирилів Я. І.	524
Балаєв А. Д.	420	Кириченко В. П.	526
Басовський М. З.	422	Ківер В. Х.	528
Бей Р. В.	424	Кіщак О. А.	530
Бердніков О. М.	427	Книга М. І.	533
Березовський М. Д.	429	Кобизєва Л. Н.	535
Бикін А. В.	431	Коваленко В. П.	538
Бобро М. А.	433	Кондратенко Т. Є.	540
Боднарчук Л. І.	435	Кормишкін Ю. А.	542
Бондар О. І.	437	Корнієнко С. І.	545
Боднарчук А. А.	440	Косенко М. В.	547
Бублик М. О.	442	Кривенок М. Я.	549
Будьонний Ю. В.	444	Кулик М. Ф.	551
Вдовиченко Ю. В.	446	Курило В. Л.	553
Вінничук Д. Т.	448	Курило В. І.	556
Войтюк Д. Г.	450	Куцан О. Т.	558
Волкодав В. В.	453	Кушнар'єв А. С.	561
Володін С. А.	455	Кюрчев В. М.	563
Волошук В. М.	458	Лайко П. А.	565
Галушко В. П.	460	Лакида П. І.	567
Герілович А. П.	462	Левицький А. П.	569
Герман В. В.	465	Лендел М. А.	571
Гізбуллін Н. Г.	467	Липчук В. В.	573
Головач І. В.	470	Лихочвор В. В.	575
Гром-Мазнічевський Л. Г.	473	Лішук А. І.	577
Гуляєв-Зайцев С. С.	475	Лобас М. Г.	579
Гунчак В. М.	477	Ляний О. Д.	581
Гуцуляк Г. Д.	479	Мазоренко Д. І.	583
Демидов О. А.	481	Майдебюра В. І.	585
Дем'янюк О. С.	484	Макар І. А.	587
Добряк Д. С.	486	Макаренко П. М.	589
Долгілевич М. Й.	488	Малиновська І. М.	591
Долєцький С. П.	490	Маменко О. М.	593
Доля М. М.	493	Мандигра М. С.	595
Дорош Й. М.	495	Мартин А. Г.	597
Дробот В. І.	497	Масло І. П.	599
Дудар Т. Г.	499	Мелконян М. В.	601
Дудченко В. В.	501	Михайлов В. Г.	603
Єфіменко М. Я.	503	Мірошніченко М. М.	605
Забуранна Л. В.	505	Молодик М. В.	608
Завгородній А. І.	507	Москаленко А. М.	610
Захаренко М. О.	509	Мулюкіна Н. А.	612
Іванишин В. В.	511	Надикто В. Т.	614
Ільчук М. М.	514	Ничик С. А.	616
Іонов І. А.	516	Ніколаєнко С. М.	619
Кандиба В. М.	518	Новаковська І. О.	621
Карташов М. І.	520	Новіков Ю. Ф.	624

Ображей А. Ф.	626	Строчинський А. А.	703
Олійник В. М.	628	Танчик С. П.	705
Осташко Т. О.	630	Тарасюк С. І.	707
Отченашко В. В.	632	Ткач В. П.	709
Пабат І. А.	634	Ткаченко М. А.	712
Патика М. В.	636	Третяк А. М.	714
Петренкова В. П.	639	Трускавецький Р. С.	717
Піддубний В. А.	641	Ульянченко О. В.	719
Підлісецький Г. М.	643	Улянич О. І.	721
Полупан Ю. П.	645	Файт В. І.	723
Присяжнюк М. В.	648	Федоров М. М.	725
Приходько Ю. О.	650	Федорович Є. І.	728
Прокопа І. В.	652	Федорук Р. С.	730
Пузік В. К.	654	Фільов Д. С.	732
Ратич І. Б.	656	Харута Г. Г.	734
Рибалка О. І.	658	Ходаківська О. В.	736
Риженко В. П.	662	Хомічак Л. М.	739
Рубан С. Ю.	665	Цандур М. О.	741
Руденко Є. В.	667	Царенко М. К.	743
Рудик І. А.	669	Цвігун А. Т.	745
Рудник-Іващенко О. І.	671	Циліорик А. В.	747
Руснак П. П.	673	Чеботар С. В.	749
Сахнюк В. В.	675	Черевко О. І.	753
Сердюк А. Г.	677	Черчель В. Ю.	755
Сидоров В. А.	679	Чмирь С. М.	757
Сігарьова Д. Д.	681	Шатковський А. П.	759
Сінченко В. М.	683	Шебаніна О. В.	761
Славов В. П.	686	Шевченко І. А.	763
Слюсар І. Т.	688	Шевчук Л. М.	765
Сніговий В. С.	691	Шпикуляк О. Г.	767
Собко О. О.	693	Юзефович А. Е.	770
Соколов В. М.	696	Яблонський В. А.	772
Стибель В. В.	698	Янсе Л. А.	774
Сторожик Л. І.	701		

Розділ 3

ПОЧЕСНІ ЧЛЕНИ **Національної академії аграрних наук України**

Антонець С. С.	778	Дідківський В. О.	796
Апостол М. В.	780	Достоевський П. П.	798
Березовський А. В.	782	Євич П. П.	800
Бернацький М. В.	784	Зайцев О. Б.	802
Боровик О. Г.	786	Зінчук М. П.	803
Булут Алі	788	Іванов Ф. А.	805
Васильченко М. С.	789	Івашук П. В.	806
Вашук К. Т.	790	Каленич П. Є.	808
Вербицький П. І.	791	Карасик Ю. М.	809
Гута І. М.	793	Кириченко Л. П.	811
Даниленко В. П.	794	Клюй В. С.	813

Коросташов О. Г.	815	Порошенко О. І.	830
Кудлай І. М.	817	Рябенко В. Д.	831
Михайленко М. К.	818	Сергієнко О. І.	833
Моргун В. В.	819	Сілецький В. П.	835
Моторний Д. К.	821	Скопик В. С.	837
Найдюнова В. О.	823	Слаута В. А.	838
Новіков Г. В.	825	Тимченко В. Н.	840
Пачевський А. М.	827	Цибенко К. І.	842
Плютинський В. А.	829	Ющенко В. А.	843

Розділ 4

ІНОЗЕМНІ ЧЛЕНИ Національної академії аграрних наук України

Алієв Джалал Алірза огли	846	Крупінський Анджей	886
Атанасов Атанас Іванов	848	Липа Єжі	888
Белоєв Христо	850	Лупашку Михайло Феодосійович	890
Богдевіч Йосип Михайлович	852	Людцканов Петро Ілліч	892
Вараді Ласло	854	Мейн Клаус	894
Венгліже Кароль	856	Міку Василій Єфімович	896
Віденович Жіворад	858	Надь Янош	898
Гаїна Борис Сергійович	859	Немчук Кшиштоф	900
Гламузіна Бранко	862	Окабе Йошіхіко	902
Гриб Станіслав Іванович	863	Пейотен Гі	904
Григорук Володимир Васильович	865	Пеххакер Герман	905
Гусаков Володимир Григорович	867	Раджарам Санжай	906
Джонсон Стенлі Р.	869	Рюйтель Арнольд	907
Дога Валерій Семенович	870	Станко Бобош	909
Дуклавс Яніс	872	Томпсон Роберт	910
Ерве Жан-Жак	873	Топель Девід	912
Есполов Тлектес Ісабаєвич	875	Уразалієв Рахім Алмабекович	913
Зассе Фолькер	877	Файбищенко Борис Олександрович	915
Йохансон Карл-Йохан	878	Худ Ламартін Ф.	917
Кадилов Михайло Анатолійович	879	Чакі Чаба	918
Калієв Гані Алімович	881	Шарецький Семен Георгійович	920
Карич Драгомир	883	Шкорич Драган Михайло	921
Ковальські Анджей	884	Шлапунов Василь Миколайович	923

ДОДАТКИ

Додаток 1. Керівництво Національної академії аграрних наук України	925
Додаток 2. Вибори дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, почесних та іноземних членів Національної академії аграрних наук України	928
Додаток 3. Вчені-лауреати Премії Національної академії аграрних наук України «За видатні досягнення в аграрній науці»	950
Додаток 4. Список літератури про діяльність Національної академії аграрних наук України та її персональний склад	954

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

Укладачі:

ВЕРГУНОВ Віктор Анатолійович –
академік НААН

ТАТАРЧУК Людмила Михайлівна –
кандидат історичних наук

НИЖНИК Світлана Володимирівна –
кандидат історичних наук

ДМИТРИЄВА Христина Мирославівна –
кандидат сільськогосподарських наук

ЛЯМЕЦЬ Лариса Іванівна –
старший науковий співробітник

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД
(академіки, члени-кореспонденти,
почесні та іноземні члени)
1990–2021

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

Редактори: *Т. В. Пономарьова, Л. П. Захарченко,*

І. М. Баланчук, Л. М. Байбородіна

Коректори: *Л. П. Захарченко, Л. М. Байбородіна, І. М. Баланчук*

Комп'ютерна верстка та художнє оформлення *І. Г. Хорошого*

Підписано до друку 01.12.2021. Формат 60×84/16.

Папір крейд. Гарнітура «Таймс». Друк офс.

Ум. друк. арк. 58,59. Наклад 400 пр. Зам. 246

Державне видавництво «Аграрна наука» НААН
Свідомство про державну реєстрацію № 4116 від 21.07.2011
вул. Васильківська, 37, м. Київ, 03022
Тел. (044) 257-85-27
E-mail: agrarnanauka@ukr.net

Віддруковано у Друкарні-видавництві «Твори»
вул. Келецька, 51-а, приміщення 143, м. Вінниця, 21027

Розділ

3

**ПОЧЕСНІ ЧЛЕНИ
Національної академії
аграрних наук
України**

МОТОРНИЙ
Дмитро
Костянтинович
(1927–2018)

Почесний член НААН (2001)

Народився 2 листопада 1927 р. у с. Розянчина Бобринецького району Кіровоградської області.

У 1944–1948 рр. працював у радгоспі ім. Карла Маркса трактористом, шофером; 1948–1952 рр. – студент Херсонського суднобудівного технікуму, після закінчення якого працював на Херсонському суднобудівному заводі, а в 1953 р. на залик держави поїхав добровільно працювати у село, у найвіддаленішу від Херсона і найвідсталішу Ушкальську МТС. Чотири роки в МТС працював завідувачем майстернею; 1957–1959 рр. навчався на спеціальному факультеті Мелітопольського інституту механізації та електрифікації сільського господарства, де отримав спеціальність інженера-механіка; 1959–1963 рр. після закінчення інституту, підтримуючи залик київських інженерів, дав згоду працювати головним інженером колгоспу імені Кірова Білозерського району Херсонської області.

У 1963 р. обрано головою колгоспу. У 1990–1997 рр. у господарстві проведено реформування і створено приватноорендний кооператив «Зоря», а його обрано головою ради кооперативу «Зоря», в якому працював все подальше життя.

Фінансове забезпечення було лише за рахунок виробничих показників, силами колгоспної будівельної бригади без кредитів та бюджетного фінансування. Держава не компенсувала за соцкультпобут жодної копійки. Все фінансувалося за результатами високої культури землеробства і тваринництва, широкого впровадження у виробництво досягнень науки і передового досвіду, удосконалення технології, організації науково обґрунтованої оплати праці.

Господарство розташовано у зоні ризикованого землеробства. Без зрошуваних земель не можна було і думати про високі виробничі показники. Маючи 1660 га державного зрошення, знаючи ціну зрошуваних земель,

колгосп за свої кошти і власними силами додав ще 2500 га. Це сприяло отриманню рекордної урожайності: зернових – 60–65 ц/га, пшениці – 70–74, кукурудзи – 114, томатів на площі 200 га по 924, буряків кормових на площі 40 га по 2563 ц/га. Рекордний показник для корів червоної степової породи від 1600 корів по 5108 кг молока. Рентабельність по колгоспу 95 %, чистого прибутку з гектара сільськогосподарських угідь 1000 крб, це більше 5 млн крб за рік.

У кооперативі створено групу «Пошук», сформовану із кмітливих раціоналізаторів, яких очолював Д.К. Моторний. Усі раціональні пропозиції обговорював і затверджував на засіданні групи «Пошук». За комплекс розробок з механізації виробничих процесів, скорочення річних робіт, технології приготування кормів і механізації переробки овочевих культур Дмитра Моторного нагороджено Дипломом лауреата республіканської премії ім. В.К. Семінського.

У державному реєстрі винаходів СРСР за № 1794397 на його ім'я за реєстровано авторське свідоцтво на «Обладнання для подрібнення грубих кормів».

Рада кооперативу постійно прагне підвищення життєвого рівня членів кооперативу. Відпрацьовано питання забезпечення картоплею, кожного дня можна отримати свіжий хліб у магазині, що біля пекарні, за пільговими цінами продається молоко, мука, м'ясо, олія.

Щороку проводився Регіональний фестиваль хорових колективів «Чорнобаївський заспів». У 2011 р. проведено 14-й за участю 6 областей України. Працюють 8 гуртків художньої самодіяльності. Гімном фестивалю є пісня «Покохайте поле», слова і музику якої написав Дмитро Костянтинович. На території села чотири спортивних зали, стадіон з поливними газонами. Серед спортсменів 7 майстрів спорту та 18 кандидатів у майстри спорту, працює футбольний клуб «Колос», багато молоді мають спортивні розряди.

Д.К. Моторний – двічі Герой Соціалістичної Праці, Герой України, з 2001 р. обраний почесним членом УААН Відділення регіональних центрів наукового забезпечення агропромислового виробництва.

Помер 31 липня 2018 р.

НОВІКОВ
Геннадій
Володимирович

Почесний член НААН (2020)

Народився 17 червня 1963 р. у смт Новоолексіївка Генічеського району Херсонської області.

У 1989 р. здобув вищу освіту, закінчивши Мелітопольський інститут механізації та електрифікації сільського господарства за фахом електрифікація сільського господарства. У 1997 р. закінчив Запорізьку інженерну академію (облік і аудит).

Свою трудову діяльність розпочав у 1989 р. головним інженером-енергетиком у колективному сільськогосподарському підприємстві «Промінь» Якимівського району Запорізької області. Через п'ять років у лютому 1995 р. обрали головою сільськогосподарського підприємства «Промінь».

Він створив перше приватне сільськогосподарське підприємство «Ас-кон».

Завдяки наполегливій праці керівника у 2001 р. сумісним наказом Міністерства Аграрної політики України та Національної Академії Наук № 37 від 17.06.2001 року приватне підприємство «Аскон» затверджено базовим господарством Київського інституту фізіології рослин і генетики та отримало статус елітного насінневого господарства, яке має право займатися вирощуванням насіння зернових культур, соняшнику, багаторічних трав, буряку цукрового та кормового і розширити ринки збуту виробленої продукції, тобто підприємство отримало можливість продавати насіннєву продукцію не тільки сільгоспвиробникам, а й співпрацювати з Державним Насіннєвим Фондом України.

З серпня 2005 по березень 2006 р. Геннадій Володимирович був обраний головою Якимівської районної ради, з 2000–2008 рр. обирався депутатом Якимівської районної ради Запорізької області двох скликань.

У 2009 р. за високі досягнення у розвитку вітчизняного насінництва та селекції рослин сільськогосподарського призначення, впровадження у

сільське господарство сучасних високоефективних передових інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур, розширення ринків збуту сільськогосподарської продукції, розвиток соціальної сфери на селі Новіков Геннадій Володимирович відзначений державною нагородою – орденом «За заслуги» III ступеня.

У 2010 р. обрано головою Громадської спілки «Аграрний союз України». Приймає активну участь у здійсненні реформ в аграрному секторі економіки та громадському житті.

У 2017 р. Г.В. Новіков захистив дисертацію за спеціальністю електро-технічні комплекси та системи і здобув науковий ступінь кандидата технічних наук.

У 2020 р. обраний членом Національної академії аграрних наук України.

Розділ

2

**ЧЛЕНИ-
КОРЕСПОНДЕНТИ
Національної академії
аграрних наук
України**

КУШНАРЬОВ
Артур
Сергійович
(1935–2017)

*Вчений у галузі механізації
сільськогосподарського виробництва,
доктор технічних наук, професор,
член-кореспондент НААН (1993)*

Народився 2 листопада 1935 р. у м. Якутську (Російська Федерація).

У 1957 р. закінчив факультет механізації Московського інституту інженерів сільського господарства. Упродовж 1957–1960 рр. – інженер-механік БМУ «Меліоводбуд»; 1960–1963 рр. – аспірант Сільськогосподарської академії ім. К.А. Тимірязєва; 1963–1985 рр. – асистент, виконуючий обов’язки доцента, доцент, завідувач кафедри, проректор з наукової роботи. Упродовж 1985–1993 рр. – завідувач кафедри Мелітопольського інституту механізації сільського господарства; 1993–1996 рр. – директор Інституту механізації тваринництва УААН. З 1996 р. – завідувач кафедри Таврійської державної агротехнічної академії.

У 1964 р. у Всесоюзному інституті сільськогосподарської заочної освіти захистив кандидатську дисертацію на тему: «Освоєння мілкодолинних луків Якутії», а у 1982 р. у Челябінському інституті механізації та електрифікації сільського господарства – докторську дисертацію на тему: «Механіко-технологічні основи процесу дії робочих органів ґрунтообробних машин і знарядь на ґрунт». У 1985 р. присвоєно вчене звання професора. Коло наукових інтересів ученого:

- механіко-технологічні основи землеробської механіки та механіки ґрунту;
- ґрунтозахисні технології та засоби механізації для їхнього здійснення;
- комплексна програма забезпечення населення України молочними продуктами.

А.С. Кушнарєвим обґрунтовано механіко-технологічні основи обробки ґрунту, створено типорозмірний ряд робочих органів для ґрунтозахисної технології, більшість з яких поставлено на виробництво на машинобудівних заводах України. Розроблено методіку комплексної оцінки техніки і технологій для тваринництва, птахівництва та кормовиробництва.

Вченим опубліковано понад 200 наукових праць. Має 13 авторських свідоцтв на винаходи.

Під керівництвом вченого підготовлено 4 докторів та 23 кандидатів наук.

Обраний у 1993 р. членом-кореспондентом УААН Відділення землеробства, меліорації та механізації.

А.С. Кушнар'ов – член міжнародної організації ISO. Брав участь у роботі міжнародних конференцій у Польщі та Голландії.

Нагороджений орденом «Знак Пошани».

Помер 6 листопада 2017 р.

КЮРЧЕВ
Володимир
Миколайович

*Вчений у галузі механізації
сільськогосподарського виробництва,
доктор технічних наук, професор,
член-кореспондент НААН (2016)*

Народився 23 червня 1955 р. у с. Андрівка Бердянського району Запорізької області.

З 1976–1981 рр. – студент Мелітопольського інституту механізації сільськогосподарства, який закінчив з відзнакою з присвоєнням кваліфікації інженера-механіка.

З 1981 р. працював на посадах асистента, старшого викладача, доцента в МІМСГ.

З 1986 по 1991 р. був головою профспілкового комітету МІМСГ.

У 1989 р. в Харківському інституті механізації та електрифікації сільськогосподарства захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю експлуатація, відновлення та ремонт сільськогосподарської техніки.

У 1991 р. був призначений на посаду проректора з економічних питань МІМСГ, завідувача кафедри «Машиновикористання в землеробстві».

У 1993 р. було присвоєно вчене звання доцента, професора в 2006 р.

У 1999 р. отримав другу вищу освіту за фахом економіка підприємств у Таврійській державній агротехнічній академії.

У 2000 р. був призначений проректором з наукової роботи ТДАТА.

У 2004 р. призначений директором Науково-дослідного інституту механізації землеробства півдня України ТДАТА.

З травня 2006 р. конференцією трудового колективу обраний та наказом Міністра аграрної політики України був призначений на посаду ректора Таврійської державної агротехнічної академії, де працює і донині.

У 2015 р. у Національному науковому центрі «Інститут механізації та електрифікації сільськогосподарства» захистив докторську дисертацію за спеціальністю машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва.

Національна академія аграрних наук України в 2016 р. обрала В.М. Кюр-

чева членом-кореспондентом НААН Відділення агрономія, сільськогосподарські меліорації.

Обраний В.М. Кюрчевим напрям наукового дослідження відображає сучасні тенденції застосування енергетичних засобів у сільськогосподарському виробництві України. Фундаментальні і прикладні дослідження спрямовані на розроблення основ агрегування модульних енергетичних засобів і вітчизняних орно-просапних тракторів сімейства ХТЗ-160 створення, комбінованих високопродуктивних машинно-тракторних агрегатів сільськогосподарського призначення, розроблення технологічних та технічних основ екологічно безпечної і економічно ефективної колійної системи землеробства. Практична цінність багаторічної наукової роботи В.М. Кюрчева полягає в обґрунтуванні методики оцінки технологічних властивостей орно-просапних тракторів; методики агрегування фронтальних знарядь; розробці науково-практичних рекомендацій щодо застосування широкозахватних та комбінованих машинно-тракторних агрегатів на базі орно-просапного трактора. В.М. Кюрчев тісно співпрацює з ПАТ «Харківський тракторний завод», а також з науково-дослідними установами НААН.

До наукового доробку В.М. Кюрчева належить понад 250 наукових публікацій у наукових фахових виданнях України, Болгарії, Білорусі, Польщі, США, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection. Професор В.М. Кюрчев має понад 30 монографій, підручників та навчальних посібників; понад 100 патентів на винаходи. Під керівництвом В.М. Кюрчева захищено 4 дисертаційні роботи, виконується 5 дисертаційних робіт, дві з них докторські. В.М. Кюрчев – голова редколегії наукового фахового видання «Праці ТДАТУ».

Має численні звання та нагороди, а саме: Почесне звання «Заслужений працівник освіти України» (2002); орден «За заслуги» III ступеня (2015), II ступеня (2018) «За значний особистий внесок у державне будівництво, консолідацію українського суспільства, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, активну громадську діяльність, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм»; Почесна грамота Кабінету Міністрів України (1999); Грамота Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом» (2005); Державна премія України в галузі науки і техніки (2019); Трудова відзнака МАП України «Знак Пошани» (2007); Знак МОН України «Відмінник освіти України» (2004); Знак МАП України «Відмінник аграрної освіти та науки» III (2005), II (2009), I (2010) ступенів; Почесна відзнака НААН (2015); нагрудні знаки МОН України «За вагомий внесок у розвиток освіти» (2009 р.) та «За наукові та освітні досягнення» (2015 р.); знак НАПН України «Ушинський К.Д.» (2015 р.); Подяка МОН України (2008 р.); орден «За заслуги перед Запорізьким краєм» III (2009), II (2010) і I (2012) ступенів.

НАДИКТО Володимир Трохимович

*Вчений у галузі механізації
сільськогосподарського виробництва,
доктор технічних наук, професор,
член-кореспондент НААН (2010)*

Народився 2 січня 1956 р. у с. Шауліно Почепського району Брянської області (Росія).

Після закінчення середньої школи, у 1972 р. вступив до Дніпропетровського сільськогосподарського інституту, який закінчив з відзнакою у 1977 р. за спеціальністю механізація сільського господарства та здобув кваліфікацію інженера-механіка.

1977 р. – старший інженер лабораторії механізації вирощування рицини Південного відділення УкрНДІМЕСГ (сmt Якимівка, Запорізька область). 1979–2000 рр. – робота у Південному відділенні УкрНДІМЕСГ на посадах: старшого інженера, наукового співробітника, завідувача лабораторії машиновикористання. 1983–1989 рр. – навчання в аспірантурі Московського інституту інженерів сільськогосподарського виробництва ім. В.П. Горячкіна. 1989 р. – захист кандидатської дисертації на тему: «Обґрунтування схеми і параметрів орного агрегату на основі трактора тягово-енергетичної концепції» (спеціальність 05.20.01 – механізація сільськогосподарського виробництва). 2000–2002 рр. – завідувач відділу механізації вирощування польових культур Південного філіалу ІМЕСГ УААН. 2000 р. – захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук на тему: «Основи агрегування модульних енергетичних засобів» в ІМЕСГ УААН. У 2001 р. присуджено науковий ступінь доктора технічних наук.

З 2002 р. працює в Таврійській державній агротехнічній академії. У 2002 р. йому присуджено вчене звання доцента, у 2003 р. – професора.

У 2010 р. обрано членом-кореспондентом Національної академії аграрних наук України.

Упродовж 2004–2020 рр. – проректор з наукової роботи, завідувач кафедри «Машиновикористання в землеробстві» Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. З 2004 р. і до

тепер – директор Науково-дослідного інституту механізації землеробства Півдня України ТДАТУ.

Володимир Надикто є автором та співавтором понад 400 наукових публікацій, з яких 30 входять у наукометричну базу Scopus, автором 5 монографій, 2 підручників та 4 навчальних посібників, розробник 90 патентів на винаходи в галузі сільськогосподарського машинобудування. Він є співзасновником наукової школи «Проблеми машиновикористання в землеробстві».

Під його керівництвом захищено 2 докторські та 5 кандидатських дисертацій, виконуються 3 дисертації.

В.Т. Надикто член двох міжнародних організацій ISTRO (розв'язання проблем переуцільнення ґрунту) і IAMFE (механізація наукових польових експериментів), заступник Голови Міжвідомчої координаційно-методичної ради з проблем науково-технічного забезпечення агропромислового виробництва України, створеної при ННЦ «ІМЕСГ».

Заступник головного редактора фахового збірника наукових праць ТДАТУ, член редакційної ради збірника наукових праць ННЦ «ІМЕСГ» і журналу «Техніка і технології в АПК».

За свою працю має нагороди і відзнаки: «Відмінник аграрної освіти та науки» III ступеня (2006), «Відмінник аграрної освіти та науки» II ступеня (2007), Трудова відзнака «Знак Пошани» Міністерства аграрної політики та продовольства України (2008), «Відмінник аграрної освіти та науки» I ступеня (2009). У 2011 р. нагороджений орденом «За заслуги перед Запорізьким краєм» III ступеня. У 2016 р. удостоєний почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України» та медаллю «За розвиток Запорізького краю».

ШЕВЧЕНКО Ігор Аркадійович

*Вчений у галузі механізації
та електрифікації сільського господарства,
доктор технічних наук, професор,
член-кореспондент НААН (2010)*

Народився 30 березня 1961 р. у м. Мелітополь Запорізької області.

Закінчив з відзнакою Мелітопольський інститут механізації сільського господарства (МІМСГ) у 1983 р., аспірантуру Московського інституту інженерів сільськогосподарського виробництва ім. В.П. Горячкіна (МІСГВ ім. В.П. Горячкіна) у 1987 р., пройшов стажування у 1997–1998 рр. у Варшавському інституті будівництва, механізації та електрифікації сільського господарства (ІВМЕР, Польща).

З 1987 р. працював у МІМСГ: 1987–1989 рр. – асистентом кафедри сільськогосподарських машин; 1990–1997 рр. – старшим викладачем та доцентом цієї самої кафедри вже Таврійської державної агротехнічної академії (ТДАТА з 1994 р.). За сумісництвом – завідувач науково-дослідної лабораторії «Ґрунтообробні машини», надалі – «Кероване землеробство». З 1998 по 2007 р. – завідувач кафедри сільськогосподарських машин ТДАТА (нині Таврійський державний агротехнологічний університет), за сумісництвом – директор Опорного пункту «Південно-Східний» НВО «Сільгоспмашсистема» із випробування та сертифікації сільськогосподарської техніки.

У 2007 р. призначено директором Інституту механізації тваринництва Національної академії аграрних наук України (м. Запоріжжя). З 2012 р. виконував обов'язки заступника директора з наукової роботи Національного наукового центру «ІМЕСГ». У 2013 р. призначено директором Інституту олійних культур НААН у м. Запоріжжя. У 2016 р. був переобраний на цю посаду.

У 1987 р. у МІСГВ ім. В.П. Горячкіна захистив кандидатську дисертацію на тему: «Обґрунтування геометричних параметрів ступеневих робочих органів глибокорозпушувачів для ґрунтів півдня України». У 1997 р. в ІВМЕР (Польща) захистив докторську дисертацію на тему: «Dokonalenie

technologii i narzedzi uprawowych w aspekcie wlasciwosci agrofizycznych gleb» (rozprawa habilitacyjna doktora habilitowanego)/ «Tillage technology and technical means development and perfection in the aspect of their agrophysical indices».

У 2002 р. в Національному аграрному університеті (нині – НУБіП України) захистив докторську дисертацію на тему: «Обґрунтування технологій та технічних засобів для обробітку ґрунтів на базі їх агрофізичних показників».

Доктор сільськогосподарських наук у галузі сільськогосподарської інженерії (dr hab, Польща) з 1998 р. зі спеціальності 03.05 – сільськогосподарська інженерія.

Доктор технічних наук з 2003 р. зі спеціальності 05.05.11 – машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва.

Професор кафедри сільськогосподарських машин з 2003 р.

Основні напрями наукової діяльності: система адаптивного екофільного керованого землеробства, моделювання технологічних процесів взаємодії робочих органів з оброблюваним середовищем, «агро-техно-інформаційно-екологічно-економічна система» функціонування сільськогосподарського виробництва. Особисте наукове досягнення – розробка нового наукового напрямку біоресурсна інженерія.

Опубліковано понад 280 наукових праць, видано 5 монографій (зокрема і за кордоном), отримано 30 патентів та авторських свідоцтв. Підготував 1 доктора технічних наук та 10 кандидатів технічних наук.

Обрано у 2010 р. членом-кореспондентом НААН Відділення землеробства, меліорації та механізації.

Нагороджений «Знаком Пошани» Міністерства аграрної політики України, медалями ВДНГ СРСР, відзнакою ВАК України, відзнаками УААН і НААН України та відзнаками Польщі.

Впродовж багатьох років є членом експертної ради ВАК України з галузевого машинобудування (з 2011 р. – Експертна рада з машинознавства та машинобудування МОН молоді і спорту України). Експерт від України в роботі програмного комітету «Горизонт 2020» – Food Security, Sustainable Agriculture and Forestry, Marine, Maritime and Inland Water.

